1. Richtlijn 70/524 betreffende toevoegingsmiddelen in de diervoeding, zoals gewijzigd vóór de vaststelling van richtlijn 84/587, voorzag in een zodanige harmonisatie dat de Lid-Staten bij de invoer uit andere Lid-Staten van diervoeders welke toevoegingsmiddelen bevatten, niet met een beroep op artikel 36 van het Verdrag nationale maatregelen kunnen voorschrijven ter verzekering van de identificatie en de zuiverheid van die toevoegingsmiddelen. Zij voorzag evenwel niet in een zodanige harmonisatie, dat de Lid-Staten zich voor de op de betrokken handelaars toepasselijke sanitaire controlemaatregelen niet op artikel 36 konden beroepen.

2. Artikel 30 van het Verdrag moet aldus worden uitgelegd, dat een nationale maatregel die een voorafgaande vergunning vereist voor de invoer van diervoeders welke toevoegingsmiddelen bevatten, een maatregel vormt van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking in de zin van artikel 30 van het Verdrag.

3. Een jaarlijkse heffing die door een Lid-Staat op identieke wijze wordt opgelegd aan importeurs en binnenlandse producenten van diervoeders welke toevoegingsmiddelen bevatten, en die dient ter dekking van de kosten die de staat maakt bij de controle van de overeenkomstig richtlijn 70/524 genomen monsters, is verenigbaar met de artikelen 9 en 95 van het Verdrag en met de bepalingen van voormelde richtlijn.

RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak 29/87 *

I — De feiten en het procesverloop

1. De Raad heeft verschillende richtlijnen inzake diervoeding vastgesteld, met name de richtlijnen 70/524/EEG van 23 november 1970 betreffende toevoegingsmiddelen in de diervoeding (PB 1970, L 270, blz. 1), 74/63/EEG van 17 december 1973 tot vaststelling van maximumgehalten aan ongewenste stoffen en produkten in diervoeders (PB 1974, L 38, blz. 31), en 79/373/EEG van 2 april 1979 betreffende de handel in mengvoeders (PB 1979, L 86, blz. 30). Al die richtlijnen zijn bedoeld om de produktiviteit in de landbouw op te voeren en tevens de kwaliteit van de dierlijke produktie te verbeteren door het gebruik van „geschikte diervoeders van goede kwaliteit" (zie de eerste en de tweede overweging van de considerans ervan).

In deze context worden in richtlijn 70/524/EEG (hierna: de richtlijn), voor het eerst gewijzigd bij richtlijn 73/103/EEG van de Raad van 28 april 1973

* Procestaal: Deens.

(PB 1973, L 124, blz. 17) en andermaal bij richtlijn 75/296/EEG van de Raad van 28 april 1975 (PB 1975, L 124, blz. 29), meer specifiek de factoren vastgesteld, waarop, wegens hun gevolgen voor de gezondheid der dieren, in het bijzonder moet worden gelet (zie de eerste tot de vijfde overweging van de considerans van de richtlijn). De derde wijzigingsrichtlijn 84/587/EEG van de Raad, gedagtekend 29 november 1984 (PB 1984, L 319, blz. 13), is (met uitzondering van het nieuwe artikel 13, lid 3, van richtlijn 70/524/EEG) in werking getreden op 3 december 1986.

In de richtlijn worden diervoeders omschreven als organische of anorganische stoffen, enkelvoudig of gemengd, met of zonder toevoegingsmiddelen, bestemd voor de voeding van het vee langs orale weg; additieven zijn „stoffen die, wanneer zij worden verwerkt in diervoeders, invloed kunnen uitoefenen op de eigenschappen van de diervoeders of op de produktie van dieren".

Het basisbeginsel van de richtlijn, zoals uiteengezet in de achtste overweging van de considerans en in artikel 3, is dat slechts de in bijlage I genoemde toevoegingsmiddelen in diervoeders aanwezig mogen zijn en uitsluitend onder de daarin aangegeven voorwaarden. Bijlage I, die herhaaldelijk werd gewijzigd, bevat een uitgebreide nomenclatuur van toevoegingsmiddelen met minimum- en maximum- dan wel uitsluitend maximumgehalten. In deze bijlage wordt bij voorbeeld virginiamycine vermeld onder het hoofd „antibiotica", met een minimum- en maximumgehalte van respectievelijk 5 en 20 mg per kilo volledig diervoeder.

In de richtlijn zijn voor de besluitvorming twee procedures voorzien:

a) Artikel 6, lid 1, bepaalt dat de Raad, op voorstel van de Commissie, de nodige wijzigingen aanbrengt in bijlage I. Ingevolge lid 1 bis, ingevoerd bij richtlijn 73/103/EEG, kunnen de bijlagen „op grond van de ontwikkeling van de wetenschappelijke en technische kennis" worden gewijzigd, en ingevolge lid 3, ingevoerd bij richtijn 75/296/EEG, kunnen de criteria inzake samenstelling en zuiverheid, alsmede de fysisch-scheikundige en biologische eigenschappen worden vastgesteld volgens de procedure van artikel 16 bis, ingevoerd bij richtlijn 73/103/EEG, te weten na advies van het „Permanent Comité voor veevoeders", ingesteld bij besluit nr. 70/372 van de Raad van 20 juli 1970 (PB 1970, L 170, blz. 1).

b) Artikel 7, eveneens gewijzigd bij richtlijn 73/103/EEG, biedt de Lid-Staten de mogelijkheid om bij gevaar voor de gezondheid van mens of dier, het vastgestelde maximumgehalte tijdelijk te schorsen, mits zij de andere Lid-Staten en de Commissie daarvan onverwijld in kennis stellen. Deze kennisgeving leidt een spoedprocedure in, eveneens van het type „comité van beheer".

Artikel 10 van de richtlijn behelst de dwingende voorschriften inzake de vermeldingen die op de verpakking of het etiket moeten voorkomen, met name wat antibiotica betreft. Ingevolge artikel 12 moeten bedoelde vermeldingen op voor Denemarken bestemde produkten in het Deens zijn gesteld. In artikel 10, lid 4, is bepaald dat „elke vermelding betreffende andere toevoegingsmiddelen dan die welke in deze richtlijn worden bedoeld, ... niet (is) toegestaan". Bovendien kunnen de Lid-Staten blijkens artikel 13 van de richtlijn, behoudens de in de richtlijn voorziene uitzonderingen, geen beperkingen opleggen aan de handel in diervoeders die voldoen aan de voorwaarden van de richtlijn. Ten slotte zijn de Lid-Staten ingevolge artikel 15 gehouden alle vereiste maatregelen te nemen om, ten min-

ste door steekproeven, van overheidswege te controleren of in de handel de voorschriften van de richtlijn inzake diervoeders in acht worden genomen.

2. In het Deense recht gelden ter zake de volgende bepalingen:

a) In ministerieel besluit nr. 222 van de minister van Landbouw van 11 mei 1981, onder meer gewijzigd bij besluit nr. 38 van 9 februari 1982, is bepaald dat antibiotica, coccidiostatica en andere geneeskrachtige of groeibevorderende stoffen slechts aan diervoeders mogen worden toegevoegd, en dat diervoeders die zulke stoffen bevatten slechts mogen worden ingevoerd, wanneer het betrokken produkt is ingeschreven in het register dat door de bevoegde Commissie voor de toevoegingsmiddelen in diervoeders van het Ministerie van Landbouw wordt gehouden. De registratieverplichting voor in Denemarken vervaardigde mengvoeders is neergelegd in artikel 4, lid 1, van voornoemd besluit, en voor ingevoerde mengvoeders in artikel 4, lid 2, daarvan.

b) Ingevolge artikel 17, lid 2, van dit besluit, in samenhang met de registratievoorwaarden vastgesteld door de commissie voor toevoegingsmiddelen in diervoeders van het Ministerie van Landbouw, mogen diervoeders die toevoegingsmiddelen zoals hierboven bedoeld bevatten, slechts in Denemarken worden verkocht, wanneer op de verpakking, naast het registratienummer, wordt vermeld dat het betrokken toevoegingsmiddel door vorenbedoelde commissie is goedgekeurd voor de bedrijfsmatige verwerking in diervoeders. Voor in Denemarken geproduceerde diervoeders zijn de regels betreffende het registratienummer van toevoegingsmiddelen en de daarmee verband houdende controle neergelegd in artikel 4 van voornoemd besluit.

c) In de artikelen 14 en 17 van dit besluit is bepaald, dat diervoeders die bovenbedoelde toevoegingsmiddelen bevatten, niet zonder voorafgaande vergunning van het Ministerie van Landbouw mogen worden vervaardigd of ingevoerd. Blijkens de wet en de redactie van de vergunning kan het Ministerie van Landbouw de vergunning te allen tijde intrekken, onder meer bij niet-nakoming van de aan de vergunning verbonden voorwaarden.

d) Artikel 19 van ministerieel besluit nr. 529 van de minister van Landbouw van 12 oktober 1977 bepaalt dat de vergunninghouders een jaarlijkse heffing moeten betalen. De aan de vergunning verbonden heffing werd op 1 april 1981 ingetrokken, toen het besluit van 1977 werd vervangen door besluit nr. 222 van 11 mei 1981.

3. De vennootschap Dansk Denkavit ApS (hierna: Denkavit), maakt deel uit van hetzelfde concern als een Nederlandse onderneming, die mengvoeders produceert waarin toevoegingsmiddelen, met name het antibioticum „virginiamycine", zijn verwerkt. Sedert 1981 voert Denkavit in Denemarken van de Nederlandse onderneming afkomstige mengvoeders in, waarbij zij zich aan

voornoemde, door de Deense autoriteiten opgelegde verplichtingen houdt.

Van mening evenwel dat deze voorwaarden in strijd zijn met het gemeenschapsrecht, althans van vóór 3 december 1986 (datum van inwerkingtreding van de derde wijzigingsrichtlijn 84/587/EEG), stelde Denkavit in september 1981 bij het Østre Landsret beroep in, strekkende tot vaststelling dat de Deense minister van Landbouw ingevolge het gemeenschapsrecht niet gerechtigd is deze voorwaarden voor te schrijven. Tevens vorderde zij in de loop van het geding terugbetaling van de tussen 1 januari en 31 maart 1981 voor de vergunning betaalde heffingen ten bedrage van 6 084,63 DKR.

Bij beschikking van 30 januari 1987 heeft het Østre Landsret de behandeling van de zaak geschorst en krachtens artikel 177 EEG-Verdrag het Hof de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:

„1) Was bij richtlijn 70/524/EEG van de Raad van 23 november 1970 betreffende toevoegingsmiddelen in de diervoeding, zoals gewijzigd vóór de vaststelling van richtlijn 84/587/EEG van de Raad van 29 november 1984, een zodanige harmonisatie voorgeschreven, dat de Lid-Staten zich voor de invoer uit andere Lid-Staten van diervoeders die toevoegingsmiddelen bevatten, in het geheel niet meer op artikel 36 EEG-Verdrag konden beroepen ten aanzien van nationale maatregelen ter verzekering van de identificatie van de aangewende toevoegingsmiddelen alsmede van de zuiverheid ervan?

2) Zo neen: waren de voorschriften inzake verpakking en etikettering van diervoeders die toevoegingsmiddelen bevatten, vóór genoemde richtlijn 84/857/EEG niettemin zodanig geharmoniseerd, dat op artikel 36 EEG-Verdrag geen beroep kon worden gedaan ten aanzien van een nationaal voorschrift op grond waarvan op de verpakking moet worden aangegeven, dat het betrokken toevoegingsmiddel onder het vermelde registratienummer door een nationale instantie is toegelaten?

3) Moet artikel 30 EEG-Verdrag aldus worden uitgelegd, dat het zich verzet tegen een nationale bepaling van een Lid-Staat op grond waarvan de invoer uit andere Lid-Staten van diervoeders die de in richtlijn 70/524/EEG genoemde toevoegingsmiddelen bevatten, alleen is toegestaan krachtens een aan de onderneming voor eens en altijd afgegeven document, de zogenoemde „vergunning", *wanneer* binnenlandse producenten in het bezit moeten zijn van precies dezelfde vergunning, *wanneer* de autoriteiten niet op andere wijze kunnen vaststellen, in welke ondernemingen overeenkomstig genoemde richtlijn controles moeten worden verricht, *wanneer* de wettelijke regeling geen bijzondere bepalingen bevat inzake de afgifte of intrekking van vergunningen en ervan moet worden uitgegaan, dat afwijzing van een verzoek om een vergunning dan wel intrekking van een vergunning volgens de nationale rechtsbeginselen alleen mag geschieden, indien het bedrijf zodanig wordt uitgeoefend, dat de gezondheid van mens of dier afwijzing respectievelijk intrekking noodzakelijk maakt, *wanneer* de vergunning in de administratieve praktijk wordt afgegeven bin-

nen enkele weken na indiening van de aanvraag, die enkel de naam en het adres van de importeur behoeft te bevatten, en *wanneer* een importeur in de praktijk van de administratie nog nooit een vergunning is geweigerd dan wel deze nog nooit is ingetrokken?

4) Was bij richtlijn 70/524/EEG van de Raad van 23 november 1970 betreffende toevoegingsmiddelen in de diervoeding, zoals gewijzigd vóór de vaststelling van richtlijn 84/587/EEG van de Raad van 29 november 1984, een zodanige harmonisatie tot stand gebracht, dat de Lid-Staten zich ten aanzien van een nationale regeling, als bedoeld in de derde vraag, in het geheel niet meer op artikel 36 EEG-Verdrag konden beroepen?

5) Was het verenigbaar met het gemeenschapsrecht, inzonderheid met de artikelen 9 en 95 EEG-Verdrag alsmede met voornoemde richtlijn 70/524/EEG, dat een Lid-Staat een jaarlijkse heffing verlangde van de ondernemingen waaraan de in de derde vraag bedoelde vergunning was afgegeven, *wanneer* een even hoge heffing werd verlangd van binnenlandse producenten en importeurs en *wanneer* de totale opbrengst van de heffing de kosten dekte van de overeenkomstig richtlijn 70/524/EEG verrichte steekproefsgewijze controles? "

4. De verwijzingsbeschikking van het Østre Landsret is op 2 februari 1987 ter griffie van het Hof ingeschreven.

5. Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door Dansk Denkavit ApS, verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door K. Dyekjaer-Hansen, advocaat te Kopenhagen, door de Deense regering, meer in het bijzonder het Ministerie van Landbouw, verweerster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door J. Molde, juridisch adviseur van de Deense regering, en M. Gregers Larsen, advocaat te Kopenhagen, en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur R. Wainwright en J. Christoffersen, lid van haar juridische dienst.

6. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Bij beschikking van 30 september 1987 heeft het Hof krachtens artikel 95, paragrafen 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering besloten de zaak naar de Tweede kamer te verwijzen.

II — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

A — *Opmerkingen ingediend door Dansk Denkavit ApS*

1. Volgens verzoekster blijkt uit de tekst van artikel 13, dat richtlijn 70/524/EEG een „maximalistische" richtlijn is, waarmee wordt beoogd, de harmonisatie inzake toevoegingsmiddelen in diervoeders uitputtend te regelen. Deze harmonisatie zou eveneens

gelden voor de bijzondere communautaire procedure voor de vaststelling van de vereisten inzake de zuiverheid en de identificatie van de toevoegingsmiddelen, waarin artikel 6, lid 3, van de richtlijn, in de versie van de tweede wijzigingsrichtlijn 75/296/EEG, voorziet. Overigens heeft het Hof bij herhaling verklaard dat in bedoelde materie de harmonisatie ten volle is verwezenlijkt (zie de arresten van 5 oktober 1977, zaak 5/77, Tedeschi, Jurispr. 1977, blz. 1555; en van 3 oktober 1985, zaak 28/84, Commissie/Duitsland, Jurispr. 1985, blz. 3097, en zaak 195/84, Denkavit, Jurispr. 1985, blz. 3181).

Het ware volstrekt onlogisch, met de uitvoering van richtlijn 84/587/EEG, die ten opzichte van richtlijn 70/524/EEG de opzet van de richtlijn niet structureel wijzigt, de harmonisatie als exhaustief aan te merken, doch daarentegen niet wat de voorafgaande periode betreft. Richtlijn 84/587/EEG vervangt de facultatieve procedure ad hoc van artikel 6, lid 3, van richtlijn 70/524/EEG door een procedure van systematische goedkeuring voor sommige additieven, en bepaalt dat deze goedkeuringsprocedure — waarvan de toepassing niet langer afhankelijk is van het initiatief van de Commissie of van de Lid-Staten — verplicht is; zij heeft niet de verwezenlijking van een harmonisatie op het oog, die in deze materie nog niet is voltooid.

Het vereiste van registratie van de produkten, als bedoeld in het hoofdgeding, is volgens verzoekster een maatregel van gelijke werking als kwantitatieve invoerbeperkingen; aangezien zulk een vereiste in de richtlijn niet is voorzien en ook niet kan worden geacht onder artikel 15 daarvan te vallen, kunnen de Lid-Staten een dergelijk vereiste niet met een beroep op artikel 36 rechtvaardigen. Daaruit volgt dat alleen de procedure van artikel 6, lid 3, van de richtlijn een oplossing had kunnen bieden voor eventuele problemen in verband met de volksgezondheid, die de litigieuze maatregel zou beogen te verhelpen.

Mitsdien geeft verzoekster in het hoofdgeding in overweging op de eerste vraag bevestigend te antwoorden.

Deze uitlegging vindt eveneens steun in bijlage V, sub B, bij artikel 107 van het Verdrag betreffende de toetreding van Groot-Brittannië, Ierland en Denemarken tot de Europese Gemeenschap. Overigens heeft Denemarken de handhaving van bijzondere nationale voorwaarden bij het verstrijken van de overgangsperiode nooit gerechtvaardigd met behulp van de spoedprocedure van artikel 7 van de richtlijn.

2. Het etiketteringsvereiste moet als een autonome maatregel worden beschouwd, die onder artikel 30 EEG-Verdrag valt. De onverenigbaarheid van het etiketteringsvereiste met de richtlijn vloeit voort uit de algemene bepaling van artikel 13 alsmede uit de specifieke bepaling van artikel 10, lid 4; de vermelding dat het toevoegingsmiddel onder een bepaald inschrijvingsnummer is geregistreerd, is niet in artikel 10 of elders in de richtlijn voorzien.

Gelet op het bevestigende antwoord op de eerste vraag, behoeft de tweede vraag niet meer te worden beantwoord. Subsidiair geeft zij in overweging, op deze vraag bevestigend te antwoorden.

3. Het vereiste van een vergunning, als bedoeld in de derde vraag, is een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking en valt dus onder het verbod van artikel 30 EEG-Verdrag.

4. Door de in richtlijn 70/524/EEG voorgeschreven volledige harmonisatie kunnen de Lid-Staten niet meer met een beroep op artikel 36 EEG-Verdrag verlangen dat de ondernemingen in het bezit moeten zijn van een „vergunning", als bedoeld in de derde vraag. Ook al wordt in de richtlijn niet met zoveel woorden gezegd, welk doel met het vergunningsvereiste wordt nagestreefd, toch regelt de op grond van richtlijn 70/524/EEG tot stand gebrachte harmonisatie alle aspecten waarmee een nationale wettelijke regeling geacht wordt rekening te moeten houden.

Mitsdien geeft verzoekster in het hoofdgeding in overweging op de vierde vraag bevestigend te antwoorden.

5. Een heffing, die ten doel heeft een met het gemeenschapsrecht strijdige maatregel te financieren, dan wel in verband met zulk een maatregel wordt geheven, is zelf onwettig (zie de arresten van 13 december 1983, zaak 222/82, Apple and Pear Development Council, Jurispr. 1973, blz. 403; 12 juni 1986, zaak 50/85, Schloh, Jurispr. 1986, blz. 1855, en van 25 november 1986, zaak 218/85, Le Campion, Jurispr. 1986, blz. 3513).

Verzoekster in het hoofdgeding ontleent eveneens argumenten aan de controlevoorschriften van de richtlijn (artikelen 15 en 16). De ingevoerde goederen zijn in de Lid-Staat van uitvoer reeds aan het controlestelsel van de richtlijn onderworpen geweest, zodat zij in Denemarken voor een tweede keer en in een latere fase aan deze controleregeling worden onderworpen. Daarentegen worden de Deense produkten voor het eerst in Denemarken gecontroleerd. Nu de harmonisatie voltooid is, kunnen het invoerstadium en het produktiestadium voor de oplegging van een binnenlandse heffing volgens artikel 9 EEG-Verdrag niet als vergelijkbare stadia worden beschouwd. Bijgevolg is een heffing als bedoeld in de vijfde vraag strijdig met artikel 9.

In de tweede plaats treft de betrokken heffing de buitenlandse produkten zwaarder dan de binnenlandse, in die zin dat de heffing elke importeur als zodanig treft, terwijl binnenslands die heffing door de producent zelf wordt gedragen.

Subsidiair, en voor het geval dat de betrokken heffing als een binnenlandse belasting moet worden beschouwd, acht zij deze heffing in strijd met artikel 95 EEG-Verdrag, aangezien zij de ingevoerde produkten in een andere handelsfase en zwaarder treft (arrest van 16 december 1986, zaak 200/85, Commissie/Italië, Jurispr. 1986, blz. 3953).

B — *Door de Deense regering ingediende opmerkingen*

1. Vóór wijzigingsrichtlijn 84/857 waren alle ten aanzien van diervoeding met toevoegingsmiddelen te nemen maatregelen nog niet volledig geharmoniseerd. Blijkens artikel 6, lid 3, van de richtlijn, zoals gewijzigd bij richtlijn 75/296/EEG, is zij niet uitputtend, aangezien daarin is bepaald, dat de criteria betreffende de samenstelling en de zuiverheid van de toegelaten toevoegingsmiddelen eerst later zullen worden vastgesteld. Bovendien blijkt uit 's Hofs ar-

rest van 27 maart 1985 (zaak 73/84, Denkavit Futtermittel, Jurispr. 1985, blz. 1013, r. o. 12 en 13), dat de voor de bescherming van de gezondheid noodzakelijke maatregelen in de sector toevoegingsmiddelen voor diervoeders niet zijn geharmoniseerd, doch dat het aan de Lid-Staten staat om in het kader van artikel 36 EEG-Verdrag de noodzakelijke controlemaatregelen vast te stellen. Bijgevolg kunnen de Lid-Staten met een beroep op artikel 36 EEG-Verdrag nationale maatregelen nemen ter verzekering van de identificatie en de zuiverheid van de als toevoegingsmiddelen gebruikte produkten.

Het bij richtlijn 84/587/EEG op communautair niveau ingevoerde stelsel berust op dezelfde basisbeginselen als de Deense regeling die in het hoofdgeding aan de orde is. In deze context is het uitgesloten, dat de Raad ervan zou kunnen uitgaan dat een volledige harmonisatie reeds vóór richtlijn 84/587/EEG voltooid was. Dit houdt in dat de in Denemarken geldende verplichting, dat toevoegingsmiddelen bevattende produkten moeten worden geregistreerd en het registratienummer op de verpakking moet worden vermeld, alsmede de erkenning van de onderneming gehandhaafd kunnen blijven, aangezien zij voldoen aan de criteria van artikel 36 EEG-Verdrag. Verzoekster in het hoofdgeding heeft nooit betwist dat de Deense normen noodzakelijk zijn ter verwezenlijking van de doelstellingen van artikel 36.

Mitsdien geeft de Deense regering in overweging op de eerste tot en met de vierde vraag te zamen te antwoorden als volgt:

„Ten tijde van de feiten in geding — vóór de vaststelling van richtlijn 84/587/EEG van de Raad van 29 november 1984 tot wijziging van richtlijn 70/524/EEG betreffende toevoegingsmiddelen in diervoeding — was de Lid-Staten niet elke mogelijkheid ontzegd om beroep te doen op artikel 36 EEG-Verdrag met betrekking tot nationale maatregelen ter verzekering van de identificatie en de zuiverheid van als toevoegingsmiddel gebruikte produkten. De nationale maatregelen die zijn beschreven in de verwijzingsbeschikking van het Østre Landsret kunnen dus in stand worden gelaten, aangezien zij voldoen aan de criteria van artikel 36 EEG-Verdrag, waarvan de eerbiediging niet wordt betwist."

2. Voor het geval dat op de eerste vraag bevestigend wordt geantwoord, voert de Deense regering aan, dat de richtlijn geen bijzondere harmonisatie behelst op het punt van de vereisten aangaande het vermelden van het registratienummer op de verpakking. De naleving van de gezondheidsvoorschriften kan niet uitsluitend op basis van de in artikel 15 voorgeschreven steekproeven worden gecontroleerd. Het vereiste van andere dan de in artikel 10 bedoelde vermeldingen op de verpakking is dus noodzakelijk en gerechtvaardigd. Overigens is de vermelding van het registratienummer niet een „vermelding betreffende toevoegingsmiddelen" als bedoeld in artikel 10, lid 4; dit artikel betreft integendeel uitsluitend de in bijlage I vermelde produkten die zijn gebruikt, en niet het probleem van de onzuiverheden.

3. De regeling betreffende de „vergunning" als bedoeld in de derde vraag, die voor de ondernemingen de verplichting meebrengt om hun firmanaam en adres aan de autoriteiten mee te delen alvorens zij gaan produceren of invoeren, kan niet worden beschouwd als een maatregel die onder artikel 30 EEG-Verdrag valt.

4. De regeling betreffende de „vergunning", zoals beschreven in de derde vraag,

is in ieder geval gerechtvaardigd op grond van artikel 36 EEG-Verdrag juncto artikel 15 van de richtlijn. Artikel 15 legt de Lid-Staten de verplichting op, alle ter bescherming van de gezondheid vereiste maatregelen te treffen, doch laat hen vrij bij het uitwerken van de bijzonderheden daarvan.

5. De wettigheid van een jaarlijkse heffing, als bedoeld door de nationale rechter, hangt af van de uitlegging van artikel 95 EEG-Verdrag; de heffing is niet te beschouwen als een heffing van gelijke werking als een invoerrecht. De heffing wordt toegepast op basis van uniforme en objectief gerechtvaardigde criteria; het is dan ook geoorloofd, alle handelaars, zowel binnenlandse ondernemingen als importeurs, zulk een heffing van een vast bedrag op te leggen, ook al hebben sommige ondernemingen een grotere omzet dan andere (arrest van 28 januari 1981, zaak 32/80, Kortmann, Jurispr. 1981, blz. 251, r. o. 27 en 28).

Ten slotte heeft de richtlijn geen betrekking op de vraag welke heffingen de Lid-Staten binnen de grenzen van artikel 95 EEG-Verdrag mogen opleggen voor de toe te passen controlemaatregelen. (Zie ter zake 's Hofs arresten van 30 november 1978, zaak 31/78, Bussone, Jurispr. 1978, blz. 2429, en 15 september 1982, zaak 233/81, Denkavit Futtermittel, Jurispr. 1982, blz. 2933).

Mitsdien geeft de Deense regering in overweging op de vijfde vraag te antwoorden als volgt:

„Een jaarlijkse heffing die volgens hetzelfde bedrag wordt geheven bij importeurs van diervoeders welke toevoegingsmiddelen bevatten en bij de nationale producenten van die produkten, is een met artikel 95 EEG-Verdrag verenigbare binnenlandse belasting. De toepassing van zulk een heffing ter dekking van de kosten van de noodzakelijke controlemaatregelen is niet strijdig met richtlijn 70/524/EEG van de Raad van 23 november 1970, zoals nadien gewijzigd."

C — *Door de Commissie ingediende opmerkingen*

1. Blijkens artikel 3 en bijlage I, alsmede artikel 13 van richtlijn 70/524/EEG diende de richtlijn een compleet controlestelsel ter zake van de toelating van toevoegingsmiddelen, van de hoeveelheden en van het gebruik ervan in te voeren, op grond waarvan de Lid-Staten ter bescherming van de gezondheid geen andere maatregelen meer mogen nemen dan die welke in de richtlijn zijn voorzien. De derde wijzigingsrichtlijn — richtlijn 84/587/EEG — doet aan deze uitlegging niet af.

2. Artikel 3 en bijlage I, alsmede artikel 10 van richtlijn 70/524/EEG beogen een exhaustieve opsomming te geven van de „verplichtingen inzake aanduidingen" waaraan toevoegingsmiddelen bestemd voor diervoeders moeten voldoen. Deze uitlegging wordt bevestigd door artikel 10, lid 4, alsmede door artikel 13 van de richtlijn.

Mitsdien geeft de Commissie in overweging op de eerste twee vragen bevestigend te antwoorden.

3. De verplichting voor de invoerende onderneming om in het bezit te zijn van een vergunning, valt onder het verbod van artikel 30. Vast staat dat deze verplichting „de handel kan belemmeren" (arrest van 11 juli 1974, zaak 8/74, Dassonville, Jurispr. 1974, blz. 837, r. o. 5).

4. De strekking van richtlijn 70/524/EEG is niet, bepalingen vast te stellen betreffende de vergunning die ondernemingen nodig hebben, wanneer zij diervoeders verkopen die toevoegingsmiddelen bevatten. Vóór het van kracht worden van de derde wijzigingsrichtlijn was de vaststelling van regels betreffende de bevoegdheden en de geschiktheid van de ondernemingen die toevoegingsmiddelen produceren en in diervoeders verwerken, overgelaten aan de Lid-Staten, die dus een beroep konden doen op artikel 36 ter rechtvaardiging van nationale bepalingen die in dat verband werden vastgesteld. Voorts is een „vergunning" onder de door de nationale rechter genoemde voorwaarden gerechtvaardigd en redelijkerwijs evenredig aan het met de bescherming van de gezondheid nagestreefde doel.

Mitsdien geeft zij in overweging de vierde vraag ontkennend te beantwoorden.

5. De wettigheid van de in de vijfde vraag bedoelde heffing hangt af van de uitlegging van het Verdrag en niet van richtlijn 70/524/EEG. Een dergelijke heffing, die deel uitmaakt van een stelsel van binnenlandse heffingen, dat op basis van dezelfde criteria op importeurs en op nationale producenten wordt toegepast, is niet onverenigbaar met artikel 9 van het Verdrag (zie inzonderheid het arrest van 28 januari 1981, zaak 32/80, Kortmann, reeds aangehaald).

Voorts betoogt de Commissie in verband met artikel 95, dat een jaarlijkse heffing, die volgens dezelfde criteria zowel van de producenten als van de importeurs wordt geheven, zodat zij voor de importeurs geen zwaardere last betekent dan voor de nationale producenten, geen belasting is op de produkten in de zin van artikel 95.

Mitsdien geeft de Commissie in overweging de vijfde vraag bevestigend te beantwoorden.

T. F. O'Higgins
rechter-rapporteur